Obsah:

Svatá Terezie z Lisieux a Boží milosrdenství (3. část) 1
P. Gorazd Cetkovský, O.Carm.

Tady jsem! (zamyšlení nad klíčovým slovem Bible) 8
Lucia Feverati

Křest Páně a téma milosrdenství 9
P. Gorazd Cetkovský, O.Carm.

O odpuštění 11
Jim McManus

(3. část)

Svatá Terezie z Lisieux a Boží milosrdenství

P. Gorazd Cetkovský, O.Carm.

9. Rukopis C

Třetí z Terezčiných rukopisů vznikl z podnětu sester v době, kdy poznaly, že Terezka je vážně nemocná a může zanedlouho zemřít. Tereziina rodná sestra Anežka tehdy již nebyla převorkou, v tomto úřadu ji vystřídala sestra Marie Gonzága. Večer 2. června 1897 se Anežka tedy na převorku obrátila. Svěřila jí, že na Anežčino přání Terezka před dvěma lety zapsala vzpomínky na své dětství a cestu na Karmel, a požádala novou převorku, aby Terezce uložila v psaní pokračovat. V úsilí naklonit převorku k tomuto záměru, jí Anežka předestřela, že teď by Terezka mohla zapsat „něco vážnějšího", něco o svém řeholním životě a o zkušenostech z duchovního života.[1] Převorka tomu vyhověla a Terezka začala psát hned příštího dne. Když čteme rukopis C, je dobře mít na mysli, že Terezka jej psala během posledních čtyř měsíců svého života, kdy postupně slábla a její nemoc postupovala.

Pojala tuto činnost úplně stejně jako tehdy, když začínala psát rukopis A: má tedy dokončit *opěvování Pánova milosrdenství*. Po úvodních odstavcích, v nichž převorce vyložila svůj vztah k ní, se Terezka podrobně rozepsala o svém objevu malé cesty, onoho duchovního výtahu (AS 201-202).

1 Viz G. Gaucher, *Životopis Terezie z Lisieux*, Kostelní Vydří 1997, str. 171.

Pak se zmínila o prvním chrlení krve, které měla před rokem na Velký pátek roku 1896. Přijala to tehdy s velkou radostí, protože velice toužila brzy se setkat s Ježíšem tváří v tvář. Ale její nadšená víra byla právě tehdy vystavena náročné zkoušce, která zatím neskončila. Terezka ztratila radost z víry, nebe jí připadalo být neskutečné, věřila pouze silou vůle a bylo to pro ni utrpením, které se ovšem snažila podávat Bohu jako dar z lásky. Přirovnává svůj stav k temnotě, k tomu, že ji od Boha odděluje ne již závoj, ale zeď. A přece právě když toto popsala, připojila slova:

„Nikdy jsem tak dobře necítila, jak je Pán laskavý a milosrdný.[2] *Poslal mi tuto zkoušku až ve chvíli, kdy jsem měla sílu ji snášet. Myslím, že dříve by mne přivedla k malomyslnosti... Nyní odstraňuje všechno, co by mohlo být v mé touze po nebi přirozeným uspokojením...“* (AS 208.)[3]

V další části rukopisu Terezka vysvětluje poznání, kterého se jí dostalo o vzájemné lásce. *„Při poslední večeři, když (Ježíš) ví, že srdce jeho učedníků plane vroucnější láskou k němu, která pochází z toho, že se jim daroval v nevýslovném tajemství své eucharistie, tento sladký Spasitel jim chce dát nové přikázání. Říká jim s nevypověditelnou něhou: Nové přikázání vám dávám: milujte se navzájem. JAK JSEM JÁ MILOVAL VÁS, TAK SE NAVZÁJEM MILUJTE VY. Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku k sobě navzájem.“* A následující Terezčiny věty jsou rozjímáním o Ježíšově milosrdenství, i když přímo to slovo tu Terezka nepoužila. Nacházím tu tři myšlenkové okruhy.

„Jak miloval Ježíš své učedníky a proč je miloval? Nemohly jej přitahovat jejich přirozené vlastnosti. Mezi nimi a jím byla nekonečná vzdálenost. On byl vědění, nekonečná Moudrost, oni byli ubozí rybáři, nevědomí a plní pozemských myšlenek. Přesto je Ježíš nazývá svými přáteli, svými bratry. Chce, aby s ním vládli v království jeho Otce, a aby jim toto království otevřel, chce zemřít na kříži...“ Ona z toho pro sebe vyvozuje, jak má milovat ostatní sestry v klášteře. *„Když jsem rozjímala o těchto Ježíšových slovech, pochopila jsem, jak je má láska k sestrám nedokonalá. Viděla jsem, že je nemiluji tak, jak je miluje Pán Bůh. Nyní chápu, že dokonalá láska záleží v tom,*

- *abychom snášeli chyby druhých,*
- *abychom se nedivili jejich slabostem,*
- *povzbudili se nejmenšími úkony ctností, které u nich vidíme“* (AS 215).

2 Srov. Ž 103,8.

3 Tuto myšlenku převzala Terezka z doslovu Mgr. Landriota k překladu knihy sv. Jana od Kříže *Živý plamen lásky*, který četla.

V Terezčině rukopise není text členěn pomocí odrážek, ale zvýraznil jsem to zde pro nás takto úmyslně. Terezka vyjmenovává tři konkrétní příklady dokonalé lásky (já bych uvítal, kdyby jich uvedla ještě víc). A všimněte si: ve všech třech případech jde o lásku k tomu, kdo je slabý, zjevně slabý. Jde tedy o lásku milosrdnou. Netroufnu si říci, že dokonalé láska je totožná s milosrdenstvím. Možná je to ještě trochu složitější. Ale rozhodně nám díky Terezce dochází, že rozměr milosrdenství tvoří důležitou součást pravé lásky.

Druhou myšlenku vyjádřila Terezka slovy: *„Ale hlavně,“* jde tedy o něco neméně důležitého: *„jsem pochopila, že láska nesmí zůstat uzavřena na dně srdce.“* To znamená: láska musí být projevována, musí vycházet ze srdce ven v podobě skutků. Terezka se tu vrátila k biblickému příměru: *„Ježíš řekl: ‘Když se svítilna rozsvítí, nestaví se pod nádobu, ale na podstavec, takže svítí všem v domě.’ Mám za to, že toto světlo představuje lásku, která má osvěcovat, oblažovat, a to nejen mé nejdražší, ale všechny v domě, nikoho nevyjímaje.“* Koho ze své lásky vyjímáme nejčastěji, nejrychleji? Ty, kdo jsou nám nepohodlní, ať už tím, že „pořád něco chtějí“ nebo že jsou potřební, nelaskaví, nevděční, konfliktní... Nevyjímat ani tyto lidi z naší lásky, znamená opět být milosrdní.

Třetí myšlenka, kterou tu Terezka vyjádřila, souvisí s Ježíšovým požadavkem, přikázáním, abychom milovali druhé, jako miluje on. To je oproti starozákonnímu přikázání, podle nějž máme milovat bližního jako sebe, obrovský skok co do náročnosti. A když známe svou slabost, řekli bychom: to je nad naše síly! Terezka ve své veliké důvěře v Ježíše ale napsala: *Pane, vím, že nepřikazuješ nic nemožného. Znáš lépe než já mou slabost, mou nedokonalost, dobře víš, že bych nikdy nemohla milovat spolusestry tak, jak ty je miluješ, kdybys ty sám, Ježíši, je opět nemiloval ve mně.* Tedy nesplnitelný požadavek se stává uskutečnitelným, pokud přijmeme předpoklad, že Ježíš v nás přebývá a on v nás bude působit svou láskou. Tato víra a důvěra mění pohled tak zásadně, že Terezka pak napsala o tomto přikázání, že je pro ni milost, a vyznala se ze své lásky k tomuto přikázání! Protože ona už toto přikázání nebrala jako příkaz, ale jako Ježíšův slib a jako ujištění: budu v tobě a budu v tobě milovat. Dokončeme citaci jejích slov: *Protože jsi mi chtěl dopřát tuto milost, dal jsi nové přikázání. - Jak je mám ráda! Dává mi jistotu, že je tvou vůlí milovat ve mně všechny, které mi přikazuješ milovat!... Ano, cítím to, když prokazuji lásku, je to Ježíš, kdo ve mně jedná. Čím víc jsem s Ním spojena, tím víc také miluji všechny své sestry.* (Slovo *všechny* Terezka tentokrát nezdůraznila, ale ze souvislosti vyplývá, že je tu důležité.)

A dál Terezka vzpomněla na konkrétní příklady, jak praktikovala lásku k sestrám. Jak přemáhala svou antipatii k určité sestře a jak, když ji někdo nespravedlivě obvinil, raději utekla, než by se tvrdě hájila, nebo se trápila pro maličkosti. Tyto pasáže z jejích zápisků se staly slavnými.

Terezčina milosrdná láska pramenila z pevné víry, že ona sama je milována milosrdnou láskou. *„Nyní už se nedivím ničemu, netrápím se, když vidím, že jsem slabost sama. Naopak, chlubím se jí a každého dne čekám, že v sobě objevím nové nedokonalosti. Když si vzpomenu, že láska přikrývá množství hříchů (Přísl 10,12), těžím z tohoto bohatého dolu, který přede mnou Ježíš otevřel.“* A pokračovala ve své úvaze o Ježíšově požadavku, abychom milovali nepřátele. Terezie si to vztáhla na ty, kdo jsou nám nesympatičtí nebo si nás odrazují tím, že jsou na nás protivní.

Při líčení svých postřehů z komunitního života zmínila Terezka také Boží trpělivost. I to je stránka Božího milosrdenství. *„V té době mi dal Pán na srozuměnou, že jsou duše, na které jeho milosrdenství neúnavně čeká, kterým dává své světlo jen postupně. Proto jsem se chránila uspíšit jeho hodinu a trpělivě jsem čekala, až se Ježíši zalíbí onu hodinu přivolat“* (AS 227).

Od února 1893 byla Terezka určena za pomocnici novicmistrové v péči o „profesně“ nejmladší členky komunity (co do fyzického věku byly starší než Terezka). Dál v rukopise C popsala matce převorce, co ji tato služba naučila. Poznáváme, že Terezka při všem svém důrazu na milosrdenství a odevzdanost nebyla člověkem změkčilým a novicky ji považovaly za přísnou! Nejprve si uvědomila, že nesmí vést druhé automaticky tou cestou, která je vlastní jí, ale takovou, jakou si pro ně přeje Ježíš.

„Ale to ještě není to nejtěžší. Ze všeho nejvíc mě stojí, že musím pozorovat chyby (svěřených sester), i nejlehčí nedokonalosti, a vypovědět jim válku na život a na smrt. (...) Tisíckrát raději bych přijímala výtky, než abych je dělala druhým. (...) Dobře vím, že vaše jehňátka mne shledávají přísnou. Kdyby četly tyto řádky, řekly by, že se nezdá, že by mne to sebeméně stálo běhat za nimi, mluvit k nim přísně a ukazovat jim, jak je jejich krásné rouno pošpiněné, nebo jim přinášet lehký chomáček vlny, kterou si roztrhly o trní na cestě. Jehňata mohou říkat, co chtějí. V nitru cítí, že je mám ráda opravdovou láskou...“ (AS 230)

Opravdu je dobře, abychom při svém uvažování o Tereziině důrazu na milosrdenství nepřehlédli také její schopnost být přísnou, a to záměrně

přísnou. K tomu ještě jeden citát o její službě novickám. *„Někdy se nemohu v duchu ubránit úsměvu, když vidím, k jaké změně dojde ze dne na den. Je to kouzelné... Přijdou a řeknou mi: 'Včera jste měla pravdu, že jste byla přísná. Zpočátku mě to pobouřilo, ale potom jsem si na všechno vzpomněla a viděla jsem, že jste jednala velmi spravedlivě...'“* (AS 231)

Když Terezie sdělovala další své zkušenosti z péče o duchovní růst novicek, nezapomínala na základní tón, kterým chtěla, aby se její psaní neslo. Proto když popsala, jak jí Bůh občas dává zakoušet cenné pokoření, s vděčností dodala: *„Ach, jak veliké je jeho milosrdenství! Budu je moci opěvovat až v nebi... Milovaná matko, když se s vámi snažím začít opěvovat toto nekonečné milosrdenství už na zemi, musím vám ještě povědět o jednom velkém dobrodiní, které jsem vytěžila z poslání, které jste mi svěřila.“*

A vylíčila svou zkušenost, kterou teď - na smrt nemocná - spojuje s péčí, kterou jí prokazuje jak představená, tak ošetřovatelky: *„Když jsem na tohle všechno myslela, řekla jsem si, že musím mít takový soucit s duchovními chorobami spolusester, jaký máte vy, milovaná matko, když mě s takovou láskou ošetřujete.“* Terezie si totiž dávno všimla, že „nejsvětější sestry jsou nejvíc milovány“, čili ostatní jsou k nim ochotné a obětavé, zatímco vůči sestrám, které mají komplikovanou povahu, ty ostatní jsou zdrženlivé, vyhýbají se jejich společnosti, obávají se jejich reakcí. S poukazem na obětavost představené vůči ní si Terezie řekla: *„musím vyhledávat v zotavení, v době mluvení, společnost sester, které jsou mi méně příjemné, musím být pro tyto zraněné duše milosrdným Samaritánem.“*

Dobře si přitom uvědomovala, že se jí za to mnohdy nedostane vděku. Ale proto to ona nedělala. Chtěla tím uskutečňovat Kristovu výzvu k milosrdenství: *„abych potěšila Ježíše a odpověděla na radu, kterou dává v evangeliu asi těmito slovy: 'Když strojíš hostinu, nezvi své příbuzné ani přátele, aby tě snad také nepozvali, a tak by se to dostalo odměny. Ale pozvi žebráky a mrzáky, chromé a slepé. A budeš blahoslavený, protože oni ti to nemají čím odplatit. Tvůj Otec, který vidí i to, co je skryté, ti odplatí.'“* A potom vypsala svou vzpomínku na to, jak v noviciátě vzala na sebe nevděčnou roli doprovázet do refektáře nemocnou, ustrašenou a nedůtklivou sestru Petru a jak se jí tehdy podařilo sloužit jí s radostí.

Protože si uvědomila, že touto vzpomínkou narušila chronologii svého vyprávění, ospravedlnila se: *„Milovaná matko, snad se divíte, že vám píšu o tomto malém úkonu lásky, který se stal tak dávno. Napsala jsem to pro-*

to, že cítím, jak musím pro něj opěvovat Pánovo milosrdenství. Ponechal mi na něj vzpomínku jako vůni, která mě pobádá k pěstování blížeňské lásky. Vzpomínám si někdy na některé drobnosti, které jsou pro mou duši jako jarní vánek" (AS 239). To je krásný návod, abychom podobně my uchovávali v mysli, čím nás kdysi Pán Bůh výrazněji oslovil a povzbudil.

Pak Terezie psala o svých dvou duchovních bratřích kněžích. V následujících odstavcích svého rukopisu parafrázovala Ježíšovu velekněžskou modlitbu z Janova evangelia a prosila za ty, které jí Bůh svěřil. „*Jednoduše chci prosit, abychom se jednoho dne všichni sešli v tvém krásném nebi*" (AS 246). Byla přesvědčena: „*Tvá láska mě předcházela od mého dětství, rostla se mnou a teď je to propast, jejíž hloubku nemohu dohlédnout,*" tedy tak veliké bylo v jejích očích Boží milosrdenství vůči ní. „*... tady na zemi si nedovedu představit nezměrnější lásku, než jakou se ti zalíbilo uštědřit zdarma mně bez jakékoli mé zásluhy*" (AS 247).

Poslední zápis v jejím sešitě není úmyslným zakončením jejího psaní, prostě později už nikdy nenastal okamžik, kdy by ke psaní sebrala sílu. To poslední, co Terezka do tohoto rukopisu napsala, je vyznání pokory, které se učila ze stránek evangelia, vyznání naprosté důvěry v to, že Bůh je milosrdný a neodepře odpuštění nikomu, kdo o ně prosí. A tak „náhodou" i tento třetí Terezčin rukopis končí slovem *láska*.

„*Ano, cítím to, i kdybych měla na svědomí všechny hříchy, které lze spáchat, šla bych se srdcem zkroušeným a vrhla se Ježíši do náruče. Vím přece, jak miluje marnotratné dítě, které se k němu vrátí. Ne proto, že Pán Bůh svým milosrdenstvím předešel a ušetřil mou duši od smrtelného hříchu, ne proto se k němu pozvedám důvěrou a láskou!*" (AS 249.)

10. Milosrdenství a spravedlnost Boží z pohledu svaté Terezky

My mnohdy chápeme tyto dva pojmy jako neslučitelné: buď budu spravedlivý (ve smyslu: přísný, náročný, neústupný) nebo milosrdný (ve smyslu: slevím, odpustím, nechám to plavat). A stejně tak je přisuzujeme Bohu. Citujme dvě místa z Terezčiných spisů o spravedlnosti a o milosrdenství jako o Božích vlastnostech.
Zmínka o obou těchto Božích vlastnostech padla již v rukopise A, když se Terezka svěřovala se svým nadšením pro úkon zasvěcení se milosrdné Lásce. Pro Terezku Boží spravedlnost neznamená přísnost. Být spravedlivý se tuším dřív vyjadřovalo taky slovním spojením „být práv" (něčemu

nebo někomu). Spravedlnost znamená náležitý vztah k nějakému měřítku, nároku, závazku. Tak mluvíme o spravedlivé ceně, mzdě, spravedlivém trestu. Proto jsou symbolem spravedlnosti váhy. Když uvažujeme o Boží spravedlnosti, vztahujeme ji automaticky k Boží dokonalosti. Spravedlivě se modlit potom ovšem znamená modlit se dokonale, protože Bůh je dokonalý. Jistě už cítíte, jaké toto pojetí může mít důsledky.

Ale Terezka Boží spravedlnost vztahovala k naší způsobilosti, k naší (ne) schopnosti. Terezka dobře ví, že jsme křehcí. A Bůh to ví přece také. Napsala: „*Přesto chápu, že všechny duše si nemohou být podobné. Musí existovat různé druhy, aby byla zvlášť uctívána každá Boží dokonalost. Mně dal své nekonečné milosrdenství a skrze ně nazírám a uctívám ostatní božské dokonalosti! ... Tehdy se mi ukazuje, že všechny září láskou, ano zdá se mi, že i spravedlnost je oděna láskou (a snad ještě víc než která jiná vlastnost) ... Jaká sladká radost je v pomyšlení, že Pán Bůh je spravedlivý, to znamená, že bere v úvahu naše slabosti, že dokonale zná křehkost naší přirozenosti! Čeho bych se tedy měla bát? Když nekonečně spravedlivý Bůh odpustil tak dobrotivě všechny viny marnotratného syna, nemá být spravedlivý také ke mně, která ‚jsem pořád s Ním'? ...*" (AS 171)
Tedy to, že Bůh je spravedlivý, má pro Terezku význam: Bůh bere ohled na naši slabost. Čili věcně pak to, že Bůh je spravedlivý, znamená totéž co: Bůh je milosrdný.

Stejně se Terezka vyjádřila v dopise otci Roullandovi z 9. května 1897 (DT 226), když uvažovala o smrti mučedníků a o smrti vůbec: „*Vím, že člověk musí být hodně čistý, aby se mohl objevit před dokonale svatým Bohem. Ale také vím, že Pán je nekonečně Spravedlivý, a tato spravedlnost, která leká tolik duší, je důvodem mé radosti a mé důvěry. Být spravedlivý neznamená jen přísně trestat viníky. Je to také uznání poctivých úmyslů a odměnění ctností. Doufám právě tak v Boží spravedlnost jako v Boží milosrdenství. Právě proto, že je Bůh spravedlivý, 'je soucitný a plný sladkosti, pomalý v trestání a oplývající milosrdenstvím'.*[4] *Vždyť zná naši křehkost, pamatuje, že jsme jen prach. Jako otec projevuje něhu dětem, tak Pán má soucit s námi*"...

(Pokračování v příštím čísle.)

4 Ž 102,8 – záměrně nepoužívám oficiální český překlad Písma, ale snažím se přidržet se francouzského textu Terezčina. Nový překlad Autobiografických spisů tento verš, který Terezka cituje i v rukopise A, překládá: *milostivý a nadmíru dobrotivý, váhavý k hněvu a plný milosrdenství* (3v, str. 21). V dalších větách Terezka cituje nebo volně parafrázuje z téhož žalmu verše 14 a 13.

Tady jsem!

(zamyšlení nad klíčovým slovem Bible)

Lucia Feverati

Výraz: „Tady jsem," nevyjadřuje pouze: „Jsem zde,", ale: „Jsem zde pro tebe!" Jako kdyby Bůh našel tvůj profil na facebooku a požádal tě, aby sis ho zařadil mezi přátele. Přijmout jeho přátelství znamená říci: „Tady jsem!" Víte, kolik těchto: „Tady jsem!" v Bibli je? Nejen to, které řekla Maria (Lk 1,38). Je jich 49!

Všimněte si: existuje dokonce „Tady jsem!" které říkají hvězdy. Bůh volá hvězdy[1] a ony odpovídají: „Tady jsme!" (Bar 3,35) a radostně září pro toho, který je stvořil. Nikdy mu neřekly ne. Kdyby to udělaly, nebe by ztemnělo.

Také naše: „Ne!" ponechávají svět temnějším. Někdy si myslíme: „Já jsem mu neřekl: 'Ne'!" Ale když jsme neodpověděli, jako bychom řekli: „Ne." Projdeme-li kolem osamělého člověka, aniž mu na minutku věnujeme pozornost, [nebo] nemáme-li pochopení pro toho, kdo pláče, to jsou také: „Ne."

Ptejme se sami sebe, jestli neříkáme slova, která zraňují, nebo nevrháme pohledy, které mrazí. Nestává se snad, že o všech víme všechno, ale nic o Kristu, který má klíče od smyslu života? [Tím] nekřivdíme jemu, ale sobě, vždyť jsme povoláni milovat celý svět, a spokojujeme se s jednotlivou chvilkovou sympatií. Křivdíme světu, který bez našeho zápalu se stává ještě studenějším, bez naší modlitby je vyprahlý, bez naší harmonie je méně pokojný.

Naše „Tady jsem!" jsou každodenní záležitostí, zodpovědnost v nich nás připravuje na okamžiky rozhodování. Všednodenní „Tady jsem!" nás cvičí, abychom neztráceli ze zřetele Ježíše a „dopravní spoje", které [nám on] přistavil na koleje, [vedoucí ke] štěstí.

Pozn. red.: Přidejme ke svěžímu článečku ještě tři krátké dodatky:

Italské *Eccomi!* (Tady jsem!), které stojí v názvu článku v originále, je doslovnou obdobou hebrejského výrazu *hinnē*. Používaný řecký ekvivalent *idū* pochází od slovesa, které znamená: vidět; znamená tedy doslova: „Hle!" Tak promlouvá i Maria v Lk 1,38.

1 Viz Iz 40,26; Ž 147,4.

Stojí za to připomenout si ještě některá další: „Tady jsem!" nebo „Tady je!" Takto odpověděli Hospodinu Abrám (Gen 22,1), Mojžíš (Ex 3,4), Samuel (1 Sam 3,4n.), Izaiáš (6,8) i žalmista (Ž 40,8). Ale též Hospodin to prohlašuje svému lidu (Iz 52,6; 58,9). V příbězích patriarchů takto Josef odpovídá svému otci Izraelovi (Gen 37,13). A Pilát s tímto slovem ukazuje lidu zbičovaného Ježíše (Jan 19,5.14).

V návaznosti na tyto zmíněné biblické texty pak přisluhující jáhen při liturgickém obřadu svěcení kněží volá kandidáty jednotlivě jménem a každý z nich odpovídá: „Zde jsem." Stejně tak je tomu při svěcení jáhnů, při ustanovení lektorů a při ustanovení akolytů.

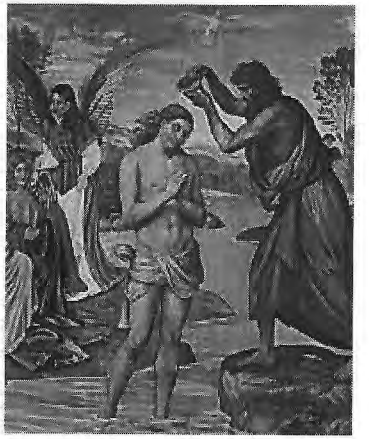

Křest Páně a téma milosrdenství

P. Gorazd Cetkovský, O.Carm.

Teologové říkají, že křest Pána Ježíše v Jordánu je jedna z nejdůležitějších událostí jeho života. Proto o ní mluví všechna čtyři evangelia[1] a představují ji jako počátek jeho veřejného působení.

Pouze Matoušovo evangelium tlumočí Otcův hlas z nebe tak, že Otec promlouvá k lidem, kteří stojí okolo, tedy i k nám (Mt 3,17). Podle podání Markova (Mk 1,11) a Lukášova Otcův hlas mluví k Ježíši: *„Ty jsi můj milovaný syn, v tobě mám zalíbení"* (Lk 3,22). Nám, čtenářům a posluchačům evangelia, je dopřáno být duchovně svědky této události, naslouchat a snažit se jí porozumět.

Otec tu ujišťuje Syna o jeho identitě a o své lásce k němu. Tím ho upevňuje v odhodlání vykonat to, co si Otec přeje, vyplnit Otcovu vůli.

Jaký to pro Ježíše mělo význam? Snad nepřeháníme, když řekneme, že veliký. Přijetí těchto Otcových slov je důležitým okamžikem v jeho vztahu s Otcem. Takto tomu porozumíme, když se snažíme domyslet do dů-

1 Janovo evangelium nezmiňuje křest samotný, jen sestoupení Ducha a Otcovo svědectví o Ježíši (Jan 1,32-34).

sledků, že Ježíš je pravý člověk. Vždyť ani my - při vší tvrdosti našeho srdce - bychom k takovému vyznání nebyli lhostejní. Znamenalo by pro nás mnoho. Tím spíš pro Ježíše.

Ale i pro nás - „kolemstojící" - má velký význam, že můžeme být tohoto Otcova vyznání účastni. Naplno tu slyšíme, kdo Ježíš je, radujeme se z toho a upevňujeme se v touze podle toho žít. A od roku 2003, kdy Jan Pavel II. událost Křtu Páně vyvolil jako jedno z tajemství růžence světla,[2] rozjímáme o ní častěji a stala se nám bližší.

Mne přitom znovu a znovu oslovuje především Ježíšova pokora. On, nevinný, se zařadil „do fronty" v zástupu hříšníků (sobců, zlodějů, lhářů, hrubiánů, nemravů, lenochů, zahalečů co do duchovního života atd.) jako jeden z nich a takto předstoupil před Jana, aby se nechal omýt vodou Janova křtu. Aby přijal: *„křest pokání na odpuštění hříchů"* (Mt 3,11 a par.).

Krátce po skončení roku, kdy jsme se snažili být pozornější a otevřenější pro Boží milosrdenství, si podtrhněme: právě v této chvíli Ježíšovy projevené solidarity s hříšníky mu Otec vyznal: *„Ty jsi můj milovaný syn, v tobě mám zalíbení."* Tedy nestalo se tak v nějaké „velké" chvíli: při Ježíšově návštěvě v jeruzalémském chrámě (jako tomu bylo v případě Gabrielova příchodu k Zachariášovi), nestalo se tak při tom, když Ježíš četl z Písma v Kafarnau či v Nazaretě a *„všichni v synagóze na něho upřeně hleděli"* (Lk 4,20), ani v okamžiku Ježíšovy osobní modlitby v ústraní hory (jako tomu bude později při Proměnění - Mt 17,5 a par.). Ne. Ale právě v tu chvíli, kdy se Ježíš vmísil mezi hříšníky jako jeden z nás, kdy bylo zřetelné, že mu jde prostě o nás a chce nám pomoci, právě v té chvíli jej Otec oslovil, ujistil jej a povzbudil: *„Ty jsi můj milovaný syn, v tobě mám zalíbení."*

Rok milosrdenství skončil. S vděčností za něj a za vše, co nám přinesl, se přimkněme k Ježíši. Nezoufejme už nikdy pro žádný spáchaný hřích, neděsme se chronických pokušení a neřestí, které s sebou vlečeme a které nad námi navzdory vší naší snaze tak často vítězí, nepohrdejme sami sebou pro svou tolikrát vyjevenou slabost. Přijměme pokorného Ježíše, věřme v jeho milosrdenství a touhu pomoci nám slabým. Radujme se z Otcových slov a z přítomnosti Ducha svatého. Žijme i takto jeho křest *„Duchem svatým a ohněm"* (Mt 3,11), který už jsme přijali a který se na nás může dít stále víc.

2 V časopise Karmel v číslech 3 a 4 ročníku 2003 jsme otiskli důkladnou meditaci P. Vojtěcha Brože o tomto tajemství růžence světla. Stojí za to se k ní vrátit, máte-li tu možnost.

O odpuštění

Jim McManus

(Téma odpuštění nás zaměstnává velmi často. Následující text citujeme s laskavým svolením Karmelitánského nakladatelství z autorovy knihy ***Pravá sebeúcta****, která v tomto nakladatelství záhy vyjde.)*

Rozhodnutí odpustit

Odpuštění nás uzdraví a obohatí. Když necháme odejít všechny křivdy, hněv a zlost, zbavíme se napětí a stresu, který zraňuje naše tělo, otravuje mysl a vztahy ke druhým a okrádá nás o pokoj a schopnost se radovat. Odpustit a nechat si odpustit je „zdravou volbou". Ale odpuštění přináší mnohem více než terapeutický přínos na lékařské a psychologické úrovni.

Ve skutečnosti vůle odpustit a rozhodnutí odpustit - anebo rozhodnutí odmítnout tyto možnosti - je vždycky hluboce duchovním rozhodnutím. Je to rozhodnutí, zda budeme žít své životy podle konstruktivního a tvořivého Božího slova, či v prázdnotě a nenávisti destruktivního slova.

Odpuštění nám nikdo nevnucuje: je to volba, změna v našich srdcích a reakcích. Dar, který se zadarmo nabízí těm, kdo si ho nezaslouží. Tím, že odpouštíme, se vzdáváme práva být naštvaní či rozmrzelí kvůli zranění, které jsme nespravedlivě utržili. Touto volbou otvíráme své životy soucitu, štědrosti a lásce. Z tohoto pohledu je odpuštění duchovní milostí. Je to něco, čemu již dávno porozuměla všechna velká náboženství: konfuciáni, židé, křesťané, muslimové, hinduisté, sikhové i buddhisté a další. Rozhodnutí odpustit je závazkem k novému způsobu života.

Křesťanské pojetí odpuštění

Odpuštění je samotným srdcem křesťanského evangelia. Tímto úžasným poselstvím nám Kristus sděluje, že nám Bůh odpustil všechno špatné, čeho jsme se dopustili. Boží odpuštění *nezávisí* na naší ochotě ho přijmout, ani na naší lítosti. Je zde po všechny časy, ztělesněné Kristem. Ale dokud nejsme ochotni si Boží odpuštění uvědomit a přijmout ho, tak ho

nezakusíme. Když přijmeme Boží odpuštění, naše životy se promění. Nemůžeme ho přijmout, aniž by nás změnilo: začneme žít život v „odpuštění", život naplněný Duchem Svatým. Nemůžeme ovšem přijmout život v odpuštění, dokud sami neodpustíme. Když jsme naplněni Boží láskou a Božím Duchem, směřujeme k tomu, abychom druhým dávali, co jsme sami přijali: bezpodmínečné odpuštění. Odpuštění je činnost Ducha. Kristovo odpuštění k nám přichází v Duchu a stejně tak naše odpuštění druhým. Svatý Pavel říká: „Protože Duch je naším životem, podle Ducha také jednejme!" (Gal 5,25.)

Ježíš nás vyzývá: „Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují" (Mt 5,44). Odpuštění nikdy nekončí: máme odpustit dokonce „sedmdesátsedmkrát" (Mt 18,22). Jak říká Gregory Jones ve své skvělé studii:

> Ti, kterým Ježíš odpustil, jsou voláni k tomu, aby toto odpuštění ztělesňovali v novém životě, jehož projevem je společenství s Ježíšem a jeho učedníky. Odpuštění volá věřící ke kajícnému životu, ve kterém se snaží přetvořit své vztahy s druhými tak, aby se zakládaly na službě svatosti srdce a života.[1]

Odpuštění je tedy důležitým teologickým pojmem. Zahrnuje to, co pro nás hříšné učinil Bůh skrze Krista a co kající hříšníci v moci Ducha nabízejí těm, kdo hřeší vůči nim. Ježíš před svým nanebevstoupením řekl svým učedníkům: „Tak je psáno: Kristus bude trpět a třetího dne vstane z mrtvých a v jeho jménu bude hlásáno pokání, aby všem národům, počínajíc od Jeruzaléma, byly odpuštěny hříchy" (Lk 24,46-47). Odpuštění, Boží odpuštění pro nás, je dar spásy. Jak říká Gregory Jones:

> Křesťanské odpuštění zároveň zavazuje k novému životu, k životu kříže a svatosti, v němž usilujeme o to, abychom se „odnaučili" hříchu a přilnuli k cestám Božím. Zároveň je způsobem, jak hledat usmíření uprostřed konkrétních hříchů, konkrétních případů lidské porušenosti a nedokonalosti. V širším kontextu je odpuštění způsobem, jímž nás Boží láska vede k usmíření tváří v tvář hříchu.[2]

1 Jones, *Embodying Forgiveness*, s. 121.
2 Tamtéž, s. 230.

Podstata odpuštění

Opravdové odpuštění – v nás a nám – často přichází pomalu a je těžké ho přijmout. Ovšem naše mylné představy o odpuštění nám situaci ještě více ztěžují. Proto bude jistě přínosné si jasně stanovit, co odpuštění je a co není.

Odpuštění není pouhá morální či křesťanská povinnost, uložená zvnějšku pro dobro těch, kterým je odpuštěno. Spíše je to naše nezcizitelné lidské právo: naše nezcizitelné právo zbavit se bolesti a smutku, nenávisti a hněvu, zbavit se utrpení. Nejsme povinni tuto zátěž s sebou nést po celý zbytek života jenom proto, že nás někdo zranil. Milost odpuštění přináší uzdravení a celistvost *těm, kteří odpustí*. Máme naprosté právo na takovéto uzdravení. Nikomu by nemělo být dovoleno nás o ně obrat. Pokud nás někdo zranil, máme právo nenechat si tím zraněním otrávit celý život.

Odpuštění neosvobozuje *viníka* od jeho viny. Pouze dovolí *zraněné osobě* se vymanit ze zlosti a hořkosti. Osvobodí zraněnou osobu a navrátí ji zpět na cestu celistvého a naplněného života.

Odpuštění neznamená, že budeme omlouvat zlo nebo předstírat, že až tak špatné není. Opravdové odpuštění zlo pojmenuje a poctivě a důsledně ho označí, naproti tomu omlouvání zlo předefinuje a předstírá, že bylo vlastně přijatelné.

Odpuštění neomlouvá pachatele zla. Při omlouvání uznávám, že daná osoba měla nějakou omluvu, a její čin je tedy omluvitelný. Pokud je jednání osoby omluvitelné, pak není co odpouštět. Odpuštění je opakem omlouvání. Jasně prohlašuje, že bylo špatné, co určitá osoba udělala, a že pro to není žádná omluva. Tím nejzřetelnějším způsobem, jak dát někomu najevo, že se vůči nám provinil, je říci, že mu odpouštíme. Vlastně říkáme: „Není pro to žádná omluva."

Odpuštění neznamená tolerovat zlo. Naopak, tím nejjednodušším možným způsobem říká: „Co jsi udělal, je špatné a zraňující, a já to nepřijímám. Odmítám být tvou obětí."

Odpuštění neznamená zapomenout. „Odpustit a zapomenout" není žádná moudrá mravní zásada ani životní cíl. Moudřejší zásadou je „odpusť a nezapomeň", ale pamatuj si novým způsobem. Nemůžeme zapomenout na bolest, ale odpuštění nám pomůže si ji pamatovat bez odporu a hořkosti. Odpuštění nám umožní pamatovat si poučným způsobem. Ni-

kdy nezapomeneme na bolestnou zkušenost, ale budeme se z ní pořád učit. Naučím se něco o vlastní zranitelnosti, o nereálných očekáváních nebo o svých sklonech se urážet, jakkoliv mě dotyčný urážet nemínil.

Odpuštění není usmíření. K usmíření dojde mezi vámi a osobou, která vám ublížila. Odpuštění se odehraje uvnitř vás a nabízíte ho tomu, kdo vám ublížil, jako dar zdarma. Odpuštění nezávisí na tom, co se děje mezi vámi a tím, kdo vám ublížil. Můžete odpustit z celého srdce, třebaže se druhá osoba nikdy s vámi nebude chtít usmířit. Vaše odpuštění nezávisí na ochotě druhého se usmířit. Kdyby tomu tak bylo, pak by uzdravení vašich zranění záviselo na rozmarech druhé osoby. Odpuštění od vás ani nevyžaduje být připraven se usmířit. Ježíš řekl: „Milujte své nepřátele." Neřekl: „Pozvěte je domů na čaj!" Nepřítel může zůstat nepřítelem, i když jste mu odpustili.

Odpuštění neznamená udělit milost. Samozřejmě máte právo požadovat odškodnění od těch, kteří vám ublížili. Pokud je to nutné, můžete onu osobu pohnat před soud, abyste se domohli nápravy. Když papež Jan Pavel II. v římském vězení odpustil Mehmetu Ali Ağcovi, že se ho pokusil zabít, nepožadoval jeho propuštění z vězení. Ağca byl zodpovědný za svůj skutek, a proto za něj pykal, a papež byl zodpovědný za svou reakci na Ağcův čin, takže odpustil. Neexistuje rozpor mezi tím, že útočník byl odsouzen k trestu vězení, a tím, že mu papež odpustil.

Odpuštění není slabost. Je to něco, co uzdravená osoba koná v síle a moci Ducha Svatého. Jen uzdravený člověk dokáže odpustit. Odpuštění říká: „Jsem nyní uzdraven z bolesti. Odmítám této osobě dovolit jakkoliv kontrolovat můj život. Nabízím jí jako dar své odpuštění, které mi umožnilo se uzdravit." Odpuštění je síla Krista, který na kříži odpustil svým nepřátelům.

Lidé, kteří nesouhlasí s myšlenkou, že neexistuje *nic*, co by se nedalo odpustit, v podstatě nesouhlasí s tím, co odpuštění není, ne s tím, čím opravdu je. Kdo vůbec může odmítat jedinou věc, která osvobozuje srdce a hojí vnitřní zranění? Psycholog Gerald Jampolsky napsal:

> Z pohledu lásky a Ducha je odpuštění ochota nechat být bolestnou minulost. Je to rozhodnutí už dále netrpět a uzdravit své srdce a duši. Je to volba už nadále nepřikládat hodnotu hněvu a nenávisti. Je to oproštění se od touhy ublížit druhým kvůli něčemu, co už je dávnou minulostí. Je to ochota otevřít oči a vnímat to lepší v druhých lidech, ne je soudit a zavrhovat.[3]

3 G. Jampolsky, *Forgiveness: The Greatest Healer of All*, Beyond Words, Hillsboro, Oregon 1999, s. 17.

Tento ucelený popis odpuštění zdůrazňuje slova „ochota" a „rozhodnutí". Totéž platí o definici Roberta Enrighta:

> Odpuštění je ochota opustit své právo na zlost, negativní soudy, netečné chování vůči tomu, kdo nás neprávem zranil, zatímco v sobě pěstujeme nezaslouženou schopnost soucitu, velkorysosti a dokonce i lásky k oné osobě.[4]

Oba psychologové, Enright i Jampolsky, se zaměřují na vnitřní stav mysli během aktu odpuštění: „ochota vzdát se práva na rozhořčení", „ochota nechat už jít bolestnou minulost", „rozhodnutí už dál netrpět", „rozhodnutí již nepřikládat hodnotu hněvu či nenávisti", „zbavit se touhy ublížit druhým", „ochota vidět v druhých to lepší", „ochota pěstovat lásku k těm, kdo nám ublížili". Proces odpuštění začíná touto touhou v nás. Dokonce i „touhou mít tuto touhu". Člověk si v dané situaci může říci: „Kéž bych dokázal alespoň toužit odpustit." I přání zatoužit po odpuštění může otevřít dveře k procesu odpuštění. To Duchu Svatému stačí, aby mohl zahájit své dílo. Tato touha signalizuje, že chceme odpustit. Nechceme zůstat ve vězení nenávisti či pomsty. Uvědomujeme si, že takové negativní postoje neškodí pouze našemu zdraví duchovnímu, ale i tomu tělesnému. Jak říká dr. Jampolsky:

> Výzkum v oblasti psychofyziologie lidského stresu ukázal, že myšlenky a city, které chováme v mysli, se často projevují v podobě fyzických symptomů či emocionálních po-

Tento „vchod" (připomínající spíše okno) je umístěn tak vysoko od podlahy chodby, že bychom potřebovali malé schůdky, abychom dosáhli na první schod. A přesto je opatřen i důkladně zamčenou mřížÍ. Může být obrazem toho, jaké překážky si sami stavíme před akt odpuštění.

4 Enright a Northová (ed.), *Exploring Forgiveness*, s. 138.

ruch jako úzkost, deprese, neklid, nízké sebevědomí, bolesti hlavy, zad, šíje, žaludku a oslabená imunita, vedoucí k náchylnosti k alergiím a infekcím. Je čas přestat útočit na své tělo negativními myšlenkami.[5]

Proto tvrdí, že „odpuštění je nejmocnějším léčitelem ze všech".

Touha odpustit

Odkud se touha odpustit bere? Mnoho věcí nás může podněcovat k tomu, abychom se pokusili odpustit jeden druhému nebo sami sobě. Někdy se naše motivy zakládají na soucitu a velkorysosti, někdy jsou mnohem prozaičtější: chceme odpustit, protože cítíme, že bychom to za určitých okolností měli udělat anebo měli chtít udělat. Na této úrovni se touha odpustit rozvine v rámci myšlenek a pocitů, které vytvářejí naši individuální psychiku.

Důvod, proč vůbec zatoužíme odpustit, není vlastně tak důležitý jako opravdová snaha začít pracovat na odpuštění jako takovém. Tvářit se, že jsme odpustili, či „absolvovat všechny kroky", aniž bychom se skutečně oprostili od hněvu, zranění a bolesti, nám nijak nepomůže. Ale jakmile si opravdu přejeme dosáhnout úplného odpuštění, všechny osvobozující dary uzdravení a smíření, které odpuštění přináší, se začnou v našem životě projevovat.

Když odpustíme nebo je nám odpuštěno, přichází osvobození a uzdravení, které radikálně změní naše vnímání událostí a lidí, kteří nám ublížili, a také nás samých. Odpuštění s sebou přináší nové pocity vůči nám i druhým. Tyto vnitřní změny nás zcela prostoupí. Přesáhnou pouhou psychiku: přinášejí duchovní růst. Když se totiž rozhodneme odpustit, přebíráme kontrolu nad svými emocemi a reakcemi a nejsme už nadále vydáni na milost a nemilost okolnostem. To je obrovský krok směrem k vyspělé zodpovědnosti za sebe sama a za smysl svého života. Hluboce se tím otevíráme své duchovní přirozenosti. Z tohoto důvodu křesťané vždy vnímali odpuštění nejen jako mocný prostředek k rozvinutí duchovní síly, ale i jako jasný důkaz duchovní milosti.

Proces odpuštění

Připravit se k odpuštění

Jak vůbec začít odpouštět, zvláště když je rána hluboká? Už jenom připravit se na to, že začneme pracovat na odpuštění, může samo o sobě

5 Jampolsky, *Forgiveness*, s. 57.

zabrat nějaký čas. Jak to nejlépe udělat? Mnoho lidí v oboru navrhuje určité kroky, které můžeme podniknout, když se připravujeme odpustit:

Zamyslete se. Přemýšlejte, co se vlastně tehdy stalo, co vás tak zranilo či naštvalo. Přitom se snažte získat si odstup a vidět věci jasně. Byly bolestná událost či slovo opravdu úmyslné? Nešlo o netypickou reakci ze strany osoby, která je normálně přátelská? Možná to byla náhoda či nedorozumění? Než začnete uvažovat nad odpuštěním, musíte si být jisti povahou zranění, úmyslnosti, záměrem, s jakým jste byli zraněni. Cílem je pochopit to, co chcete odpustit.

Uvědomte si své pocity. Připusťte si, co cítíte při vzpomínkách na ono zranění, ať už je to cokoliv: vztek, odpor, zuřivost, zlost, strach, pomstychtivost... Cílem je uvědomit si břemeno, které v důsledku tohoto zranění nesete.

Sdílejte, co jste předchozí činností pochopili. Promluvte si s pár blízkými kamarády o tom, co se stalo a jak se cítíte. Už jen to, že se s někým podělíte o tyto věci, často přinese potřebné uzdravení anebo alespoň nový náhled na problém. Mnoho lidí, kteří věří v Boha nebo vyšší moc, by zvolilo Boha či vyšší moc jako nejlepšího přítele, s kterým lze sdílet takový druh pocitů a myšlenek, podělilo by se o své břemeno s vyšší mocí a požádalo by o sílu a odvahu, o její doprovod na cestě za odpuštěním.

Pomocí těchto kroků se připravujeme na odpuštění. Ale skrývá se v nich mnohem více. Jak píše dalajláma:

> Před pár lety mě v Tibetu navštívil po svém útěku do Indie jeden tibetský mnich, který strávil osmnáct let v čínském vězení. Pamatoval jsem si ho z našich společných dnů v Tibetu, naposledy jsme se viděli v roce 1959. Během našeho setkání jsem se ho zeptal, co vnímal jako největší hrozbu či nebezpečí, když byl ve vězení. Jeho odpověď mě udivila. Byla výjimečná a inspirující. Čekal jsem, že odpoví něco úplně jiného: místo toho řekl, že se nejvíce bál, že ztratí soucit s Číňany.[6]

Nejvíce si cenil vlastního soucitu. Ztratit soucit s Číňany by pro něj představovalo mnohem větší újmu než ztratit v čínském vězení osmnáct let svobody. Ztráta soucitu by ho připravila o smysl vlastní integrity.

Soucit je klíčem k odpuštění a tvoří i jádro křesťanského evangelia. Ježíš nám říká: „Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec" (Lk 6,36). Když plně odpustíme, učiníme něco mnohem většího, než jen uzdravíme vlast-

6 Wiesenthal, *The Sunflower*, s. 130.

ní zranění a obnovíme svou zdravou jednotu: jednáme jako Bůh, začínáme být jako on. Nepřítel se může nadále chovat nepřátelsky, ale my jsme se proměnili soucitem a láskou. Vyjadřujeme svou schopnost spojení s Bohem, schopnost žít k obrazu Božímu.

Přehodnotit svůj pohled

Abychom dokázali věnovat svůj soucit druhým, musíme znovuobjevit lidskost v těch, kdo nám ublížili. Hluboké zranění může způsobit, že je budeme démonizovat, vyhostíme je z povrchu zemského někam do temnot. Odmítneme jakoukoliv spřízněnost s nimi. Dokud si je ve své mysli odlidštíme, nikdy se nepřiblížíme k uzdravení a odpuštění. Prvním krokem k odpuštění je znovu objevit spřízněnost lidství, které je nám společné. Nehledě na to, co nám udělali, nejsou o nic méně lidmi než my. Musíme změnit svůj pohled na ně. Nazýváme to „přehodnocení svého pohledu". Joanna Northová píše:

> Enright a jeho kolegové popisují „přehodnocení pohledu" jako proces, ve kterém vnímáme pachatele v celkovém kontextu, abychom si vybudovali souhrnný obraz pachatele a jeho činů. To znamená, že se snažíme porozumět tlakům, které pachatele ovlivnily ve chvíli, kdy se činu dopustil, a zároveň uznáme jeho osobnost jakožto výsledek jeho konkrétní životní historie.[7]

Změna pohledu na situaci nám pomůže oddělit pachatele od zla, které spáchal. Když někdo udělá něco zlého, je přirozené vidět na něm jen to špatné a celkově ho vnímat jako „špatnou osobu". Ale ta osoba je mnohem více než jen „zlo", které spáchala. Neměli bychom zaměňovat hříšníka s hříchem, neměli bychom ho identifikovat se zlem. Naopak bychom měli osobu oddělit od zla, které spáchala. Křesťanským postojem je nenávidět hřích, nikoliv hříšníka. Odsuzujeme to zlé, ale pachateli odpouštíme.

Získat kontrolu nad svými city

Odpustit znamená vzdát se prudkých emocí. (...)

Musíme získat kontrolu nad tím, jak myslíme a cítíme, pokud máme odpustit. Jestliže nedržíme své vnitřní „já" pod kontrolou, máme v hlavě zmatek a naše emoce vybublají při každé nové krizi. Nedokážeme pak rozumně reagovat v jakékoliv konfliktní situaci. Náš problém odpustit v konkrétní situaci může poukazovat na hlubší problém v našem životě: možná žijeme tak, že naše myšlenky a emoce jsou zcela nekontrolované, rozkolísané při každém sebemenším podráždění. Na takovém základu nemůže naše vnitřní síla spolehlivě stát. Abychom dosáhli hlubší vnitřní život, je třeba procvičovat schopnost zklidnit se, nabýt sebekontroly a odpuštění.

7 Enright a Northová (ed.), *Exploring Forgiveness*, s. 26.

Pomoci ostatním odpustit

Odpuštění je obrovská milost, dar, kterého můžeme dosáhnout pomocí duchovní síly, pomocí vnitřní síly. Stejně jako sebeúcta, i odpuštění je „vnitřní záležitost". Znamená to, že jsme bezmocní a nedokážeme pomoci druhým v jejich cestě za uzdravující milostí odpuštění? Ne.

Můžeme jeden druhému pomáhat odpustit a uzdravit se. Musíme být ovšem velmi trpěliví, citliví a soucitní vůči druhému. Můžeme se pokusit rozlišit, v jakém stadiu zranění se druhý nachází, poté přijmeme tuto fázi a respektujeme, jak se druhý v této fázi zrovna cítí. Přijmout a respektovat však neznamená, že ho nevyzveme, aby se přes to přenesl a pokročil dál. Můžeme mu říci: „Vím, že se právě cítíš jako oběť, ale tou obětí přece nezůstaneš celý život. Bůh tě uzdraví a ty odpustíš." Když zůstaneme trpělivě stát při trpících lidech, když jim pomůžeme uvědomit si, kde jsou zraněni, a když se budeme snažit otevřít je pro velké tajemství odpouštějící lásky, kterou Bůh vlije do jejich srdcí, můžeme je jemně vést po cestě odpuštění. A pak se jednoho dne vzbudí a uvědomí si, že odpustili.

Odpustit sobě

Řekli jste si někdy: „Tohle si nikdy neodpustím"? Bohužel mnoho lidí to nejenom říká, ale také míní. Můžeme se dokonce sobě „mstít". Nějakým závažným způsobem jsme selhali, což nás vnitřně zranilo. A místo toho, abychom přijali svou slabost, která nás vedla k selhání, trestáme se a odsuzujeme se jako hloupí, hrozní nebo ne dost dobří. Nerozčiluje nás ani tolik vlastní selhání, ale skutečnost, že jsme selhali my jako osoby. Živíme v sobě rozhořčení vůči sobě samým. Odmítáme se přijmout. (...)

Můžeme a měli bychom se otevřít stejnému odpuštění, které přijímáme anebo které chceme nabídnout druhým. Pokud totiž neodpustíme sami sobě, pokud zůstaneme na sebe naštvaní a budeme se odmítat, nedokážeme vůbec přijmout odpuštění, které nám ostatní mohou nabídnout, a stejně tak nemůžeme nabízet nikomu odpuštění my: nejsme duchovně připraveni ani na jedno.

Jak člověk může odpustit sám sobě? Jestliže vůči sobě v mysli chováme hněv a rozhořčení, jsme jako „rozdělený dům". Oba jedinci – ten, který selhal, a ten, který se stydí či je zraněný kvůli tomuto selhání – žijí ve stejné kůži. „Oni" jsou ve skutečnosti jedna a táž osoba. Jedinou cestou, jak se probojovat k usmíření sám se sebou, je plně přijmout tento fakt. Toto přijetí je velmi subtilní a může mít dalekosáhlejší následky, než předpokládáme. Když totiž přijmu, že jak nedostačující stránka, tak ta, která si zaslouží něco lepšího, jsou jedna a táž osoba, přijímám za prvé, že nejsem dokonalý, a za druhé, že i má nedokonalá stránka si zasluhuje dobré zacházení: lásku. Takový sjednocený pohled na sebe mě osvobozuje k tomu, abych se měl rád ve své celosti, i když jsem některé věci pěkně zvoral. Zároveň otevírá dveře k odpuštění sobě samému mnohem hlubším a více obohacujícím způsobem. Právě v tomto duchu křesťané děkují Bohu za to, jací jsou, a s důvěrou se odevzdávají celí, bez příkras a se všemi chybami do Božích rukou.

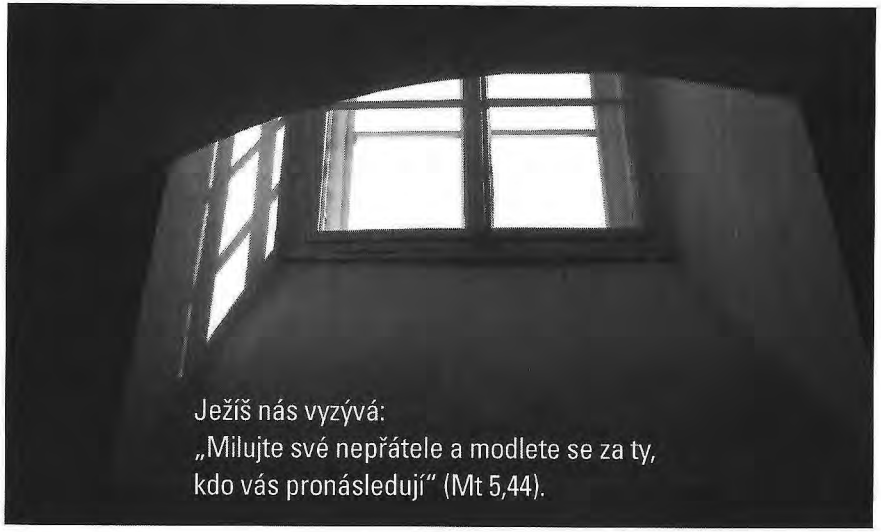

Ježíš nás vyzývá:
„Milujte své nepřátele a modlete se za ty,
kdo vás pronásledují" (Mt 5,44).

KARMEL

ČASOPIS PRO DUCHOVNÍ ŽIVOT
Vydává Českomoravská generální delegatura řádu karmelitánů v Kostelním Vydří.
Odpovědný redaktor P. Gorazd Cetkovský O.Carm.
ISSN – KARMEL 1210 – 499X
Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou s. p., ředitelstvím odštěpného závodu Jižní Čechy v Českých Budějovicích, j. zn.: P – 1911 / 97 ze dne 9. dubna 1997.
Evidenční číslo: MK ČR E 13791

Starší čísla časopisu najdete na www.karmel.cz